СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 165. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 19. липня, 1926. VOL. XXXIV. No. 165. Jersey City, N. J., Monday, July 19, 1926. THREE CENTS

АМЕРИКА НЕ ДУМАЄ ЗМІНЯТИ СВОЇХ УМОВ ДЛЯ ФРАНЦІЇ

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Секретар скарбу Мелон виступив з публичною заявою про підняту в Франції критику умови межи Францією а Злученими Державами про сплату воєнних довгів. Мелон заявив, що Америка дала дуже лагідні умови Франції та що вона їх зміняти тепер не думає.

НЕ ХОЧУТЬ ПРИЗНАТИ ЗЕЛІЗНИЦЯМ ПІДВИШКИ ОПЛАТ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Комісія Межистейтової Торговлі розглянула прозьбу кількох західно-американських зелізниць за підвисшенням перевозових оплат та заявила, що зелізниці не мають основи домагатися сеї підвишки.

НОВІ ЗАХОДИ ДЛЯ ПОКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ НА ПІДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК, 16. липня. — Директори підземної зелізниці Інтерборо, котрих мотормени й свичмени вийшли на страйк за підвишку робітничої заплати, навязали зі страйкарами переговори за покінченнє страйку й кажуть, що переговори ведуться дуже успішно. Страйкарі не видали про переговори ніякої заяви.

УБИВСТВО ВИДАВЦЯ ҐАЗЕТИ.

КЕНТОН, Огайо, 16. липня. — Нині раненько невислідженi досі виновники вбили Дона Р. Мелета, видавця й редактора ґазети Де Кентон Дейлі Нюз, котрий від довшого часу вів у сій ґазеті кампанію проти корупції в департаменті міської поліції. Місто й суд визначили 16,000 долярів нагороди за відкриттє виновників.

ДЕПАРТАМЕНТ ВІЙНИ БУДЕ РОЗСЛІДЖУВАТИ ВСІ МАҐАЗИНИ ПОРОХУ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Під упливом страшної трагедії, спричиненої вибухом маґазинів стрільного пороху й гарматних куль в Довері, Ню Джерзі, департамент війни й фльоти постановив розглянути всі подібні маґазини, щоби переконатися, чи й другі маґазини не грозять околицям подібними нещастями.

НЕ ПУСТИЛИ НА БЕРІГ РЕЗЕРВОВОГО КАПІТАНА ЯК УБИЙНИКА.

НЮ ЙОРК, 16. липня. — Іміґраційний уряд не дозволив висісти на беріг італійському резервовому капітанови Анджельови Ді Карльо, який приїхав сюди на кораблі Конте Біянкамано. Уряд каже, що італійська поліція в Палермо на острові Сицилії шукає капітана як обжалованого за вбийство й другі тяжкі злочини.

ВИГАНЯЮТЬ ЗАКОННИЦІ З МЕКСИКА.

МЕКСИКО, 16. липня. — До мексиканського порту Вера Крус приїхало нині 150 католицьких законниць, які висилає мексиканський уряд з краю за те, що вони не є мексиканськими горожанами.

КАТОЛИЦЬКІ СВЯЩЕНИКИ Й ПРОТЕСТАНТСЬКІ ПРІЧЕРИ ЛУЧАТЬСЯ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ.

ПАСЕЙК, 16. липня. — Страйковий комітет вислав нині 500 дітий страйкуючих робітників на „басах" по околиці, щоби розголосити потребу допомоги для страйкарів. Діти відвідали кілька довколичних міст, а найдовше побули в Ню Йорку, де на Юніон Сквері відбули велике віче. Опісля вони виїхали до трох діточих „кемпів".

Тимчасом у сьому місті так званий „горожанський комітет" видав публичну заяву про сю прогульку дітий, в якій нападає острими словами з арґументом, що мовляв така аґітація робить зле імя містови. Комітет рострублює при тій нагоді, що його відозву підписали межи инчими священик одної католицької церкви, проповідник одної методиської церкви та проповідник одної презбитеріянської церкви.

Поліція арештувала нині Луиса Ленса, 49-літного мущину, котрий мав брати участь у нападі на дім Вицлерової та мав бути одним з тих, що стріляли до двох жінок-страйколомок.

З БОКСЕРСЬКОГО СПОРТУ.

НЮ ЙОРК, 16. липня. — У великім театрі на поли Ебертса в Бруклині, переповненім по самі береги, відбулася тут кулачна бійка за чампіонат легко-тяжкої ваги межи дотеперішним чампіоном Павлом Берленбахом а його визовником Джеком Ділейні.

На боротьбу найшло собі місце 41,000 видців. Кількадесять других тисяч мусіло відійти з театру. Видці заплатили 450,000 долярів за вступ до театру. Бійка межи голоними противниками тревала цілих 15 виступів, і скінчилася тим, що судді признали побідником Джека Ділейні, котрий показав у бійці, що він беться ліпше від Берленбаха. Сим самим Берленбах стратив чампіонат, а Ділейні став чампіоном.

Ділейні бився від 1919. року. Кажуть за нього, що ні один боксер не заробив за послідний рік стільки гроша, що він.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ІСТ ЛИВЕРПУЛ, 16. липня. — На торах зелізниці Пенсилвенії зіскочив тут зі шин поспішний поїзд, що їхав з Дітройту до Питсбурґа. Дві особи віднесли тяжкі ушкодження тіла, а 20 лекші. Пасажирів перенесено на другий поїзд та вислано в дальшу дорогу.

НЕВДАЛИЙ НАПАД НА БАНК.

ВІННІПЕҐ, Канада, 16. липня. — Три зоружені бандити напали нині на Ройел Бенк. В хвилі, як вони напали на банк, з банку вийшов скорою ходою Джан Метесон, маляр, який там вкладав свої гроші. Бандити взяли його поспіх за доказ виступу проти себе і стрілили до нього з револьверів. Тяжко ранений кулею в бік, Метесон впав на землю, а розбишаки втративши відвагу, сіли на авто та втекли, не пробуючи вже рабувати.

КАПЕЛЮ „ДУМКА" ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ФРАНЦІЇ.

Перша державна капеля „Думка" одержала від концертового бюра Франції запрошення приїхати до Парижа, аби дати де-кілька концертів української пісні. По повороті з Парижа відбудеться урочисте святкування ювілею „Думки". Перед ВУЦВК-ом порушено питання про нагороду „Думки" орденом трудового червоного прапору.

І-ИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БІБЛІОТЕЧНИЙ ЗІЗД.

Цими днями відкрився 1-ий зізд бібліотечних робітників України. Більш ¾ делеґатів — жінки, що очевидячки більш здатні до відповідальної і важкої роботи бібліотекаря, ніж чоловіки. Серед чоловічої частини зізду — багато в червоноармійській формі, — це робітники військових бібліотек.

Настрій святковий, піднесений. Бо вперше зїзджаються робітники бібліотечної справи на Україні, щоб обговорити свої пекучі питання, намітити шляхи задоволення стихійного попиту масового читача на книжку, попиту на культуру, обмінятись досвідом пророблемної роботи.

І у вітальних промовах Затонського, Приходька, Мізерницького й Озерського почувається той самий піднесений настрій, та-ж бадьорість, що характеризує зізд.

У великій промові секретар ЦК КП(б)У Затонський накреслив ті шляхи, що по них ішла інтеліґенція раніще, ніж отверто й щиро піти з владою робітників і селян, і ті завдання, що стоять перед робітниками в галузі освіти по задоволенню величезних культурних потреб нового робітниче-селянського читача наших бібліотек.

УКРАЇНЦІ ТАНЦЮЮТЬ ЖУРНАЛІСТАМ.

Одною з розривок для жінок, зібраних на три-річній конвенції Домініяльного Жіночого Клюбу Преси (в Канаді), були українські національні танці, виконані учениками славного балетмайстра В. Авраменка. Коли Українці в своїх строях увійшли до салі, то мало хто на них звертав увагу; коли зачали співати зібрані зачали ними інтересуватись; але коли затанцювали, то так всіх захопили, що жінки гуділи, як пчоли в улию у гарний день. Торонтонські дневники дуже широко і з ентузіязмом описують українських танцюристів.

ЛЮБОВНІ ТРАҐЕДІЇ.

В селі Щуковець (повіт Пйотрків) молодий господар Казимир Оляс любився віддавна в 18-літній донці Шульцової. Але молода пара не могла побратися, бо мама дівчини (35-літна вдова) сама любилася в Казимирі Олясі і хотіла вийти за него заміж. Тому заборонила дочці стрічатися з парубком, а коли донька не слухала, побила її. Але молоді потайки сходилися, і дівчина була при надії... Тепер Оляс постановив на розум розмовитися з її мамою і пішов до неї з просьбою, щоб дозволила донці вийти за него. Він на колінах просив маму дівчини о дозвіл, але це не помогло нічого. Шульцова казала донці, щоб забралась геть з хати. Нещасна дівчина кинулась до ніг мами, але Шульцова копнула її, скочила до Оляса, зачала його цілувати і кричати: „Не дам тебе їй, не дам". Оляс, доведений до розпуки, виняв револьвер, стрілив два рази до Шульцової і ранив її тяжко. Побачивши се, Оляс підбіг до своєї нареченої, поцілував її і застрілив. Опісля хотів сам застрілитися, але надбігли сусіди і обезвладнили його. — Подібний випадок трафився в селі Басовім Куті коло Рівна. Власник самоходів Захарів з Рівного закохався в донці селянина з Басового Кута і хотів одружитись з нею. Дівчина також була за тим, але батько не хотів на це пристати. В суперечці батько так вдарив Захарова, що вбив його на місці.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ПОКАЗОВА ВИСТАВКА.

Колеґія Наркомосвіти принципово вирішила орґанізувати в м. Харкові першу Всеукраїнську показово-художню виставку. Мета виставки — продемонструвати широким колам суспільства все, що зроблено на Україні за час революції в галузі образотворчого мистецтва.

З музеїв Київа, Одеси, Харкова буде доставлено до 1 з половиною тис. експонатів. Підбор експонатів покладено на виставочні комітети, які запрошують окремих майстрів і орґанізують жюрі для розгляду поданих творів.

Для виставки відводиться помешкання в будинкові Соціяльного музею в Харкові. Для відвідувачів виставка буде відкрита протягом півтора-двох місяців.

ЮВІЛЕЙ М. М. СТАРИЦЬКОЇ.

Дня 30-го травня у Київі урочисто відсвяткувала свій 40-літний ювілій сценічної та художно-педаґоґічної діяльности відома українська артистка М. М. Старицька. Дочка поета і драматурга Старицького, ювілянтка більшу частину своєї артистичної діяльности провела в Київі, де разом з молодими українськими артистами на околицях Київа ставила українські пєси. Старицька відома також як викладачка школи Лисенка. Після революції 1917 року вона взяла діяльну участь в орґанізації нового українського театру. М. М. Старицька відома не лише як артистка, але й як громадський діяч.

АМЕРИКАНСЬКІ ЯБЛОКА.

Так як в Америці все обраховують точно і статистично, то й обрахували, що кожна душа американського населення споживає пересічно по три яблока на тиждень. В Англії припадає по два яблока на рот що тижня, в инших країнах Европи ще богато менше, навіть не по цілому яблокови.

Майже половину всіх американських яблок на продаж продукують три стейти: Ню Йорк, Мишиґен і Верджінія. Богато яблунь цвите і родить також у Мизурі й Ілинойс. Нюйорські яблока ідуть на ринки всіх великих міст Сходу: Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії, Бостону, Бофало, Питсбурґа, Клівленду, Індіянаполіс; мишиґенські продають на базарах Дітройта і Шикаґо; з Ілинойс, Мизурі й Верджінії їх вивозять найбільш на південь.

Богато американських яблок іде на експорт, до Европи. В 1924 році вивезено їх туди 2,032,000 барил і 6,198,000 скринь, загальної вартости поверх двацять три міліони долярів. Три четверті усіх свіжих яблок експортованих з Америки забирає Англія; сушені ідуть до Голяндії, Німеччини і Скандинавії. В торговлі яблоками панує дуже сильна конкуренція, так, що найліпше доспілий, сортований і опакований товар перемагає на заграничних базарах.

„ПОВОДЯТЬСЯ З НАРОДОМ, ЯК З АФРИКАНСЬКИМИ ЗВІРЯМИ".

Таких слів ужив комуністичний посол із Підкарпаття О. Гатій в чеськім парляменті для характеристики чеського правління на Підкарпатській Україні. Для підтвердження цего він навів той факт, що на Підкарпатську Україну по словам бувшого ґубернатора Жатковича висилає чеська буржуазія, саме цих 10 відсотків чеських урядовців, які є корупційні і нездібні до служби. Ці урядовці, опинившись на Підкарпаттю, стають катами українського народу і диктаторами, доки за спроневірення гроша не опиняться в тюрмі. З того шумовиння виростає якраз фашизм, що раз-у-раз провокує працюючі маси. Тут навів посол Гатій останні кріваві події в Ужгороді, де ґрупа чеських урядовців-фашистів спровокувала з робітниками бійку, в наслідок чого було багато робітників ранених, багато арештованих, яких страшно на поліції збито. Фашистів поліція взяла в оборону і нікого з них не арештувала. Закінчив свою промову посол тим, що час недалекий, як на Підкарпаттю розпалає вогонь революції і змете чеських окупантів.

НОВА ФУНДАЦІЯ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

В неділю, 13. червня, довершив о. митрополит Шептицький посвячення домівки „Порадні матерей", що стоїть під охороною філії Краевого Товариства Опіки над Молоддю. Сю домівку, яка міститься при вул. Ходоровського, подарував митрополит згаданому товариству.

НАДІЮТЬСЯ ВІЙНИ І НЕ ВІДПУСКАЮТЬ В ПОЛЬЩІ ЖОВНІРІВ НА ЖНИВА

ВАРШАВА, 16. липня. — Пілсудскі здержав всі літні відпустки. Не пускають сього року нікого на жнива, як це було досі в звичаю. Пілсудского органи пояснюють це тим, що на литовській і совітській границях неспокій і треба бути готовим на всякий випадок, бо війна за плечима.

Инші уважають зарядженнє Пілсудского за звичайний собі трик. Пілсудскі хоче в той спосіб нагнати страху на суспільність і парлямент, щоби тим лекше перевести тоді свої реформи.

Це зарядженнє Пілсудского викликало серед військових кругів велике незадоволеннє, особливо серед жовнірів, що походять з сіл.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ТАКИ ЗМУСИТИ АМЕРИКУ ДО УСТУПСТВ В СПРАВІ ДОВҐІВ.

ПАРИЖ, 16. липня. — Французьке правительство одержало від вашинґтонського уряду повідомленнє, що договір Мелона з Беренжером не буде зміненим.

Супроти того знайшовся французький міністер фінансів в дуже важкім положенню. Свою програму буде він переводити в той спосіб, що буде домаґатися від парляменту дуже широких повновластий. А коли вони будуть йому дані, що треба рахувати цілком певним, предложить він парляментови до апробати договори сплати довгів з Анґлією і з Америкою.

Через французький парлямент думає Кайо змусити Америку до зміни условин сплати довгів.

ПРОТРЕТ ВИЛСОНА ПРОДАНО ЗА НАЙВИСШУ ЦІНУ.

ЛОНДОН, 16. липня. — Сер Віліям Орпен, відомий анґлійський портретист, змалював образи 36 головних аранжерів Верзальського договору, які продано на ліцитації.

Найбільшу оферту одержав портрет президента Вилсона, за який заплачено 2,730 фунтів стерлінґів. Другу найвисшу ціну заплачено за портрет ґенерала Першінґа. Виносила вона 525 фунтів. Оба портрети закупили Американці, які перевезуть їх до Америки.

За портрет Клеманса заплачено 400, а портрет Ллойда Джорджа спродано за 480 фунтів стерлінґів.

За всі образи дістав маляр значну суму, бо 13,497 фунтів стерлінґів.

МАЛИЙ СКУНЕР ПЕРЕПЛИВ ОКЕАН В 22 ДНЯХ.

ЛОНДОН, 16. липня. — Американська вітрильна лодка Прімроз IV., довга на 49 фітів о вазі 11 тон, переплила атлянтийський океан і, перебувши дорозу з 3,000 миль, доплила щасливо до Англії в 22 днях.

Це є рекорд що до скорости для того рода малого яхту. Лодкою кермував студент М. Ґардінер. З ним було ще другіх 4 студентів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐАТ ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 6. липня. — В часі, коли ціла Франція потрясена з того приводу, що не може добитися кращих умовин сплати довгів з боку Америки, американський амбасадор Геррік повідомив французьке правительство, що воно може підняти $2,000,000, які призначив Американець Френк Буль з Шерон, Па., як допомогу для того французького і бельґійського населення, якого землі зістали знищені підчас світової війни.

НОВІ ВИЛИВИ В ЮГОСЛАВІЇ.

ВІДЕНЬ, 16. липня. — В полудневій Сербії впали уливні дощі і залляли цілі села, а на півночі знова вилляв Дунай та залляв 40,000 акрів землі.

При послідних виливах згинуло 50 людей.

ВСЕАЗІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС.

ТОКІО, 16. липня. — Дня 1. серпня зачинається перший всеазійський конґрес, в якім возьмуть участь представники з 8. азійських держав.

Конгрес відбудеться в Токіо.

ЧАРЛСТОН НЕ ПОДОБАВСЯ СУЛТАНОВИ.

ПАРИЖ, 16. липня. — Мароканський султан Юссеф приглядався в однім павільоні, як танцюють чарлстона та виявив своє здивованнє що до того, як можуть позволити батьки дітям а мужі жінкам танцювати того рода танець.

РУМУНІЯ БОРЕТЬСЯ З БОЛҐАРСЬКИМ „БАНДИТИЗМОМ".

БУКАРЕШТ, 16. липня. — Румунське правительство вислало сильні відділи війска до Добруджі на румунсько-болгарську границю, щоби очистити її з болгарських „банд", які нападають румунську землю згл. Добруджу, яка належала до Болгарії і яку насильно її відобрала Румунія.

БОРИС ШУКАЄ ЖІНКИ, А ЙОГО СЕСТРА ЧОЛОВІКА.

СОФІЯ, 16. липня. — Болгарський король Борис виїхав шукати жінки, а його 24-літна сестра Евдокія шукає чоловіка.

Кажуть, що вона не має великих аспірацій, а живе дуже скромно і вийшла би заміж дуже легко за звичайного собі чоловіка без королівської чи княжої корони, коби тільки був характерним і широко-думаючим.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ФРАНЦУЗЬКІ ЧАРИ

Як можна було передбачити, Франція знова опинилася в фінансових клопотах. Хоча досі вона мала вже пів тузіна міністерств, які при обняттю уряду її запеняли, що вони найшли зовсім певний лік на поправу французького скарбу, мимо сього французькі гроші падуть далі, і то так скоро, що парлямент поспішився зі ще новими горячковими заходами на їх виличення. Сим разом знова завернули до славного чародія фінансів Кайо, котрий кільканайцять місяців тому назад уже раз упевняв Францію в свої чародійні средства на французькі гроші. Його чари тоді не помогли, і франк падав і падав, поки наконець за ним й не полетів самий чародій. Тепер саме того Кайо назад кличуть пробувати своїх чарів.

Пробують сі чари в дещо зміненій формі. Надають саме урядови Кайо й Бріяна широку владу в справах фінансових. Просто дозваляють їм зробити у фінансових справах, що їм лишень подобається. Хоча се не диктатура, як се роздувають деякі американські газети, та всеж таки видданне фінансової всемогучости в руки міністрів є фактом небуденної ваги. З голосів французької преси видно, що французька публична опінія жде богато від сього зарядження, та що ся думка перекинулася навіть поза границю, бо й Бельгія собі пробує того самого способу для вратовання свого скарбу.

Та чи поможе ся нова штучка? Чи вратує французькі гроші й скарб Кайо з допомогою своєї фінансової власти? Факти показують, що слушність мають ті, які пояснюють французькі фінансові клопоти за невиличімі так довго, поки не зявиться уряд, який буде мати відвагу сказати, що французький скарб може бути вратований лишень в один з двох способів. Один полягає в тому, що Франція зречеться своїх амбіцій диктувати політику Европі, а тим самим зречеться своїх авантур в Европі, Азії й Африці, та скине зі себе військові тягарі, які її нині винищують фінансово. Коли ж вона сього сказати собі не може, тоді лишається для неї друга дорога: признати собі отверто, що вона має великопанські амбіції, а маючи такі амбіції, вона й повинна поносити великопанські тягарі, і сі тягарі повинні поносити не лишень французькі хлопи й робітники, які їх вже далі нести не можуть, але й богаті верстви народа.

Чи можна припустити, що Кайо або Бріян рішуться сказати Франції одно або друге? Судячи їх по їх дотеперішній політиці, їм на се відваги не стане. Вони не можуть рішитися ні на одно ні на друге. Вони будуть пробувати латати фінансові штани Франції, тоді як вона повинна давно їх була викинути на сміття, і справити собі нові. Тому й з гори можна сказати, що й зі своєю фінансовою всемогучостю нові фінансові чародії Франції зроблять якраз тільки, кільки вони зробили досі, себто велике нічо.

ПІДКАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРО ЕВХАРИСТИЧНИЙ КОНҐРЕС

„День", часопис підкарпатських Українців в Америці жалується, що наші часописи писали дуже богато про Евхаристичний Конґрес перед Конґресом, а дуже мало, або зовсім нічого по Конґресі. І подає: „Та й мають причину не писати, бо не все так виходить як плянується. Наші часописи, скажім точнійше, той комітет для східних справ, який старався про те, щоби представити достойно нашу греко-католицьку церкву з її прекрасним обрядом, охоче уложив програму для східного обряду вірних католицької церкви, але з програми тої по незнаній нам ляїкам причині, богато викинув і залишів так, що тепер наші часописи, які були передше одушевлені, тепер — мовчать. Радше не кажуть нічого.

Тим хочемо сказати инщими словами те, що не все золото, що світиться і не всьо на Конґресі пішло так, як ми уніяти собі того бажали. Правда, на найкраще про те і не згадувати. Бо пощо неправдиво інформувати народ. Треба йому по правді сказати, що та величава Служба Божа, яку мали відправити в катедральній церкві шикаґовської дієцезії, а в якій мав взяти участь (як на це вказувала програма) ще й сам леґат Джіовані Бонзано, відбулася тільки в українській церкві св. Николая, а на ній не тільки, що не було папського представителя Бонзана, але навіть ні одного латинського кардинала.

Та хай воно вже буде як є. Повторюємо, що краще не споминати, не писати про те більше. Але, щоби при тій спосібности поінформувати читачів і про друге, то мусимо згадати і про те, що й тота конференція „Поновної Злуки", яка мала відбутися 23. червня, як то програма подавала, — не принесла нічого такого, щоби могло когонебудь заінтересувати. Там на тих нарадах мав заступати нашу церкву мікіспортський священик. Ціль нарад — зединення східної церкви з західною. А тому, що східна церква не була там репрезентована, то про ту нараду можна собі уявити те, що про Чехів, які установляли границю між Румунією а Підкарпатською Русею. Про нас, без нас."

Таке пишуть наші браття з Підкарпатської України, які є добрими і щирими католиками, яких під релігійним оглядом звикли тут ставити галицьким Українцям за примір. Якжеж погодити тепер їх голос з голосами редактора „Америки" д-ра Назарука, якого повіз еп. Богачевський на Конґрес і який, описуючи Конґрес, подає, що він з свічкою шукав за якоюсь кривдою для греко-католиків з боку Риму і її не міг знайти.

НЕ О ОСОБУ НАМ ХОДИТЬ, АЛЕ О СПРАВУ.

Др. Осип Назарук, довірений греко-кат. епископа д-ра Богачевського, закінчив отсе свою чергову серію нападів в імени своїм і епископа, проти всього того, що являється висловом свобідної, розважної і ніким не підкупленої думки американсько-українського громадянства.

Щоби піднести авторитет епископа Богачевського, а тим самим запевнити собі ще й тепле місце, взявся др. Назарук за нищенне всякого другого авторитету. А тим авторитетом є наші світські народні орґанізації як от У. Н. Союз, Обєднанне і другі. Їх то взявся др. Назарук під фірмою епископа Богачевського і за його одобренем нищити, а коли вже не знищити, то хоч покорити „под нозі" як врагів і супостатів.

Др. Назарук борикався ціле своє життя, бо така вже його природна вдача, але ніколи не боровся за справу як таку, але тільки для догоджения своєї власної честилюбивости. Тому не боровся він, особливо на протязі останнього десятка літ, за якусь ідею, за принципи, а тільки воював всегда з особами, які фактично або тільки в його уяві стояли на перешколі його власним плянам і амбіціям, чи плянам тих осіб, які його наймали. В той спосіб воював він проти Петлюри, Безпалка і Вітика, проти старого Костя Левицького, д-ра Трильовського, президента Петрушевича і многих других. В той спосіб міг др. Назарук проповідувати прим. в Камянці Подільськім, коли ходило о Головного Атамана Петлюру, що до булави потрібна голова, а з Филаделфії знова може собі проповідувати сліпий авторитет по прінціпі: слушать і не разсуждать. Перше казали йому писати і то цілком справедливо, що булава без розумної голови чорта варта і др. Назарук так писав, а теперішний знов хлібодавець каже, що треба слухати корони, а не голови і Назарук слухає і доказує, що так треба робити. І то ще щастє, що ми не живемо в часах Вільгельма Телля, а то що доброго поставив би нам новочасний Торквемада на Френклін Ст. в Филаделфії корону і казав би всім прохожим їй покланятися, бо вона корона. А ми до біди навчилися клонити свою голову тільки перед розумними і благородними вчинками. І була би нам через те правдива біда, якби ми не мали того щастя жити в таких часах, що тепер біда не нам, а тим, що нарід віками дурили в той спосіб, як це пробує його тепер дурити др. Назарук і його наставник.

В др. Назарука такий погляд на нарід: Він признає тепер тільки те, що нарід, що правда, сотворений на образ і подобіє Боже, але поза тим, — це товпа темняків, нездарів, неуків, диких істот, яких треба усмирят як диких звірів батогом і ще раз батогом. Отой батіг, це той авторитет, то духовне і світське единовластє, яким хоче ущасливити др. Назарук і його патрон українську націю. А що ми тут в Америці, а рівнож і в краю дещо инакше на ті справи дивимося і не хочемо по добрій волі датися запрягти в церковне і світське единовластє, то др. Назарук з греко-кат. епископом Богачевським дещо тим поденервувалися. І то в такий спосіб, який цілком не лицює не то епископови, під якого хоче скритися др. Назарук, але навіть і др-ови Назарукови. Бо коли др. Назарук переходив на християнську віру, то мусів десь хоч трохи читати катехізм та обзнайомитися з християнськими чеснотами. Та в тім і біда з д-ром Назаруком, що він нічого основно не передумає. Коли др. Назарук одушевлявся і проповідував атеїзм, то ще йшло; навіть про Будду і Магомета дещо підучився та поробив собі з їх наук записки; але з Христовою наукою таки не запізнався, мабуть з ненависти до священства і епископів, яких він десятки літ нищив. Тому то і тепер пішов др. Назарук дорогою етики тих Джінґісханів, якими він так одушевлявся, і взявся виливати на папір таку отрую, яку, колиб її були виповідали в старо-ґерманських часах, булиб йому випалили чи там відрізали його чесний язичок і то по закону.

Вилляв др. Назарук всю ту отрую на особу, себто на д-ра Мишугу, секретаря Обєднання і співредактора нашого орґану. Вилляв на особу, бо др. Назарук ніколи не бачить справи а тільки особу і свою власну наживу. Тому має таке чоло що може відважитися навіть плюнути в лице цілій орґанізації Обєднання і всім нашим народнім діячам, що там заступлені, що вони є звичайні барани та що все те, що було виписане в комунікаті „Обєднання" в справі святкування культу Івана Франка та того замішання, яке вніс в наше народне життє воюючий клерикалізм спроба заведення автократії — це діло д-ра Мишуги, а Обєднанне дало тільки фірму. І таке має відвагу писати др. Назарук в орґані тої орґанізації, яка сама належить до Обєднання, якої урядники від літ працювали в Обєднанню і знають, що такий закид це звичайна клевета та очерненне самих таки головних урядників „Провидіння". Очевидно ні орґанізація, ні урядники „Провидіння" тут не винуваті, що др. Назарук таке виписує, бо др. Назарук опирається тільки на авторитеті епископа Богачевського і він один відповідає перед орґанізацією і перед цілою суспільностю за те, що виправляє отсей спроваджений ним для оборони церкви щойно навернений з поганства християнин.

Ті всі „Голоси Читачів", дописі, запити і статті в загальних і церковно-народних справах, які ми поміщуємо, це рівнож після д-ра Назарука тільки видумка д-ра Мишуги. Шкода тільки, що др. Назарук не згадав ще за ті дописи, яких ми не друкували, а тоді доперва знав би, що нарід думає про нього і його патрона. Бо ми подавали тільки десяту часть і старалися не вразити особи, бо мали тільки загальне добро на увазі.

Др. Назарук хитра собі штука. Бє д-ра Мишугу, а заразом хитро-мудро чіпається і У. Н. Союза. І до Союза добирається, та ще й за покійного епископа згадує і за вінець дорогий і т. д. Береться за одним махом ще й Союз розторощити. І то як на глум торощить Союз в ґазеті „Америка", себто в тій самій, яка всего тільки кілька літ тому взад дорікала „Свободі" за те, що вона помістила статтю д-ра Назарука, яку він нам надіслав з Відня, а в якій др. Назарук нарушив повагу і значінне католицької церкви Др. Назарук добирається тепер до того самого Союза, у якого і він жебрав помочі, коли сидів ще у Відні. А У. Н. Союз як добрий батько милосердився і над д-ром Назаруком та сповняючи людський обовязок, давав і йому кусник хліба. Деж міг Союз сподіватися, що др. Назарук, перейшовши на християнство, буде його тепер кусати мов та гадина. Той самий Союз, який ратував його колись від нужди. Деж міг Союз припускати, що той сам др. Назарук буде вести проти Союза того рода кампанію, що буде дорікати йому за те, що Союз не захотів стати греко-католицькою орґанізацією, як цего домагався покійний епископ Ортинський. Годі навіть зрозуміти, чому це виволікає др. Назарук ту сумну історію минулих літ. Хиба може на те, щоб виправдати теперішнього епископа Богачевського, який розбиває Обєднанне за те, що воно рівнож не стало греко-католицькою орґанізацією і не піддалося епархії, як цего домагався епископ. Та ми ніяких страхів не боїмося. Нічого не вдіяв покійний епископ У. Н. Союзови, бо Союз пішов таки своїм власним шляхом і стоїть сегодня сильний мов скала. Навіть покійний епископ побачив свій блуд. Хоч пізно, але таки побачив. А ми не тратимо надії, що і теперішний епископ ще й свій блуд побачить. Блудити врешті-решт річ людська. Кардинал Мерсіє признавався отверто в посланіях до своїх вірних до своїх промахів, яких було, як він твердив, в його життю повно. Просив навіть вибачення за них. Тим і був він великою і загальношанованою людиною. Помилки не зашкодили його великому імени.

Др. Назарук вчить нас ще доброго тону і навчає нас, як титулувати свого шефа. Ще що доброго пригадає нам цілу габсбурсько-еспанську двірську церемонію з часів небіщика Франц Йосифа. Вчить нас, як яких дикунів з африканських пралісів. Нас, які не допускаємо в нашім орґані ніякого лайливого тону і віддаємо рівну і ту саму честь робітникови і епископови як людям, а особлившу честь всім — по їхнім заслугам.

Ми не беремося критикувати того, що виписує др. Назарук. Бо богато з того вже писав він і в краю, як от про айстри, аметисти, білі як сніг мармури, шовки і пурпури. Навіть не згадували би ми і про дівочі очі ґазелі, яким він, як сам оповідає, так пильно приглядався підчас Богослужения в церкві на Евхаристичнім Конґресі в Шикаґо, бо і про ті очі ґазелі писав він вже і в старім краю. Та хай би писав, це його бизнес. Це нас не торкало би, коби др. Назарук держався вже тих очей ґазелі, а не скакав з них аж до престола і не звертав уваги на молячогося владику та не відгадував інтенції молитви владики, який після д-ра Назарука цілком певно молиться за нас грішних, які готуємо владиці — смерть, і то мученичу.

Пек і осина тому д-рови Назарукови. Добре, що тут не Польща, а то ще чого доброго бувби нас всіх загнав до криміналу як тих, що хочуть забити конкордат, целібат, візантійщину, рутенщину, воюючий клерикалізм і инші насилані нам благодати, про які не дозволяє нам др. Назарук навіть говорити, бо вони, мовляв — збивають епископа. А що вони збивають цілий український нарід, то це для д-ра Назарука дурниця. Він бачить тільки перед собою епископську корону і її боронить. А ми знова не виступаємо проти цеї корони, а тільки боронимо інтерес українського народу перед насильством Польщі і в тій боротьбі хотіли би мати українських епископів за собою. Думаючи, що маємо право до цего.

Др. Назарук не дочитався ще мабуть до нового завіту і думає, що головна ціль церкви — панувати. А ми думаємо, що не панувати і боротися за владу, а помагати людскости і її спасати. В тім ми з ним не можемо погодитися, а він на нас сердиться. Др. Назарук учить нас християнських чеснот, і то не тільки нас грішних, але й посивілих в Христовім Винограді священиків, докторів теольоґії і церковних письменників. Аякже. Всіх їх вчить отсей щойно вчера навернувшийся на Христову віру. Той сам, який одушевлявся через 30 літ Буддою, Магометом, Конфуцієм, а тільки не Христом. Як би так „Свобода" дала такі науки греко-кат. священикам, то Бог знає, що за крик підняли би проти нас. Але, коли пише др. Назарук, то всьо ол райт, бо це так як би сам епископ.

Та ми не думаємо аж надто довго займатися особою д-ра Назарука. Хто цікавий, хай читає те, що пишуть про нього в старім краю, на рідній землі. Ми тільки начеркнули те, до чого прямує др. Назарук в Америці. Хоче він зводити боротьбу і то таку саму, яку зводив довгими літами. Боротьбу не за справу, а боротьбу звернену проти осіб і орґанізацій. На цю обставину змушені ми звернути увагу американсько-українського громадянства.

У д-ра Назарука всі, що не думають так як він, що не є гетьманці і автократи, це хаотики, руїнники, хами, раби і дурні. Так думає він про других, забуваючи на слова Томи Кемпійського, якого читаннє нам всім він поручав, коли переходив на Христову віру, а який в „Наслідуваннях Христа" пише: „Сину. Ти сам повинен ще гірше про себе думати і нікого не вважати за гіршого ніж ти сам". Та ми грішні не будемо лаяти за те д-ра Назарука. Ми не будемо навіть на него ґніватися. Ми будемо щонайвисше над ним уболівати і держатися згаданого висше Томи Кемпійського, який каже: „Диви, хоч би на тебе всяке виговорювали, що тільки найгірша злість може видумати; що воно може тобі пошкодити, коли пустиш його мимо вуха і не вважати-меш того за щось більше від полови".

МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ І ЙОГО „ГОРЕ ПОБІДЖЕНИМ".

Одно з визначнійших місць у нашій літературі девятьдесятих років займає Микола Чернявський.

Родився він дня 22. грудня 1867 року в Торській Олексіївці, бахмутського повіту, в Катеринославщині. Батько його був спершу економом, а відтак став попом православної церкви. Він і приготовляв свого сина до духовного стану, і Микола поступив до духовної школи в місті Бахмуті, а потім до катеринославської духовної семинарії, яку й скінчив у 1889 році. Та висвячуватися в попи він не захотів, а замісць того став працювати в земстві, зразу в Чернигові, а потім в Херсоні. Він і досі проживає на Катеринославщині.

Поезії Чернявського.

На літературне поле виступив він у перше в 1895 році збірником своїх віршів під наголовком „Пісні кохання". В році 1898 вийшли в Бахмуті його „Донецькі сонети", а в 1903 році його „Зорі".

Крім сих поезій поміщено було богато поезій Чернявського в „Зорі", „Правді", „Літературно-Науковім Вістнику", „Руслані" і в ріжних українських альманахах.

Він теж займався немало переводами з чужих мов.

Сергій Єфремов у своїй Історії Українського Письменства характеризує Чернявського як поета з чулою, мягкою вдачею, лірика з природи, з нахилом до мрійности й розчарування, співця кохання з широким розмахом фантазії. Хоч він і збирається писати про помсту, його натура все таки схиляється більше до спокійних і тихих картинок зі сільського життя. В його душі й панує вічна боротьби межи мрійним нахилом до краси а громадськими обовязками.

Оповідання.

Писав Чернявський теж публіцистичні й критичні статті, а кромі сього відзначився немало своїми оповіданнями.

Зі сих оповідань одні се короткі, в одному настрою видержані риси, як „Смерть Зораба", „Кінець гри". В них проявляється нахил Чернявського до лірики, і Сергій Єфремов і вважає їх найкращими, бо найбільше природними висловами його талану.

Та має Чернявський і довші оповідання, начеркнені на ширшу скалю, в яких він старається зловити ширшу картину сучасного життя, що кипить довкола нього. Зі сих оповідань найшли собі велику популярнусть головно дві, — обі відзначені на конкурсах; себто „Горе побідженим", та „Весняна повідь".

„Горе побідженим"

В своїм оповіданню „Горе побідженим" Микола Чернявський використовує свої широкі досвіди з життя духовенства, серед якого він виріс і вчився, щоби дати ярку картину сього життя. Як оповіданнє Івана Франка „Шен шрайбен" дає відай розвязку до його відношення до католицького духовенства та церкви, так се оповіданнє Чернявського може й дає натяк для розвязки питання, чому Чернявський, покінчивши духовні школи, не висвятився у священики, але пішов шукати хліба працею в бюрах і публіцистикою.

„Горе побідженим" представляє траґедію кількох священиків, втягнених в сей стан без своєї волі. Найшовшися на своїх парохіях, вони не можуть наломитися до грубої поведінки з людьми, з одного боку, а з другого, вони скоро попадають через дрібниці або й зовсім несправедливо в конфлікт зі своєю владою, себто епископом. Постать епископа начеркнув автор дуже побіжно, але так майстерно, що читачеви на все лишається образ сього грубого себелюба, який попер у достойники для власної наживи, який не розуміє великих справ, не відчуває глибоких болів гноблених ним людий, своїх слуг і попів, який на все життя дивиться зі становища своєї вигоди. Сього епископа й підглядає в його щоденній буденщині один зі священиків, який впав жертвою грубої епископської влади. Яке враження зробив епископ зі всею своєю грубостю, фалшивостю, фарисейством, еґоїзмом, на священника, який сподівався найти в ньому образ розуму, керницю досвіду, розуміння людий, правдивого батька своїй пастві й духовенству, справдішнього божого намісника й помазанника.

Стрінувшися з епископською особою, ніжна душа збунтувалася й виповіла послушенство, не зважаючи на тяжкі наслідки, які такий непослух потягне для підлеглого священика й його рідні. Та сей ще був щасливий, коли його зрівняти з другим священиком, котрого грубість й нелюдяність епископа загнала покласти на себе руку. Самовбийство глибоко віруючої людини є темою, гідною великого талану, але два рази труднійшим є пердставити читачеви, як до самогубства доведений священик. Чернявський вивязався з трудної задачі, і тому його вважають великим письменником

В Т-СТВІ ІМ. ЛЕОНТОВИЧА.

30. травня в будинкові вчених відкрився пленум центрального правління всеукраїнського музичного товариства ім. Леонтовича. На пленум прибули делеґати з Київа, Одеси, Катеринослава, Полтави й Черкас.

Крім розвязання чисто орґанізаційних сrрав, що торкаються тільки що закладеного українського т-ва драматургів і композиторів, визнано за потрібне, щоб товариство драматургів і композиторів утворило преміяльний фонд ім. В. Блакитного, що видаватиме що року премії за кращі твори нової української музики. По докладу ректора харківського муздрамінституту Д. А. Грудини затверджено, підтримане харківською філією, присвоєння цьому інститутові ім. Леонтовича.

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

МОЇ ВРАЖІННЯ З КОНЦЕРТІВ

„Не жахаймось, не лінуймося віддіяти здорове, поживне зерно від полови та старaймось вживати його тільки на наше здоровле й добру славу".

Часто видається нам, що чоловік грішить тільки тоді, коли він говорить зле про людий чесних чи про добру справу; та на ділі це тільки половина правди, бо ми грішимо також, коли добровільно промовчуємо сказати, виявити публично наші добрі гадки, спостереження, критику про загально корисні зусилля других, коли здержуємося від побаження добрим чесним й ідейним людям (у першому випадкові нашим землякам) чи якійсь благородній справі: добрих успіхів, витривалости та охоти у добрім ділі (якого лише рода воно би не було), а корисним для нас всіх.

Тут річ ясна маю на гадці головно змагання (творчість) нашого народу у світі музики-пісні тощо.

Хотяй часто чується дуже сумну критику, яка торкається нашого народу а виключно звертає нашу увагу на його культурні й освітні браки, все таки явище таке як от примір часте а то й постійне участие нашого народа на концерти, представлення, ріжного рода пописи (яких музика є головною атракцією), патріотичні обходи-свята, вказує на те, що Українці живучи серед других більше культурних й просвітних народів не сплять, не тратять доброї нагоди „до успіху", не поринають у ледачім життю а вчаться після змоги пізнавати життя, яке ріжноманітними вогнями сяє, горить-кипить кругом них.

Передовсім наш нарід старається усильно виробити в собі „послух" для „совершенніших" від себе й це вже є першим степенем карности, так потрібної нині нашому народові. І почав вже український нарід трудитись у кождім напрямі людського духа, у поті чола, як Бог приказав. Вже й розбиває успішно велику скалу тьми-незнання.

Це-ж на ділі починає наш нарід виповняти програму, щирі бажання-заповіти наших найбільших синів України, Шевченка, Франка... І нам тільки радуватися цим треба, кріпити волю, сталити душу та не позволяти, щоб ідь-журба, яка з народних витворюється промахів, троїла наше серце, надію кращого завтра.

Хай кождий промах, кождий суспільний чи особистий блуд буде для нас наукою, жерелом досвіду. Не тільки покористуймося добром а учімся і з „зла" витягнути користь. „Віспова ідь" служить нині до щеплення (vaccination), до забезпечення людського організму перед віспою, яка перед стома з-горою літами була справдішним лихом людства. Тож скажім собі, що: „нема злого, щоб на добре не вийшло" або „учімся зі всього добути користь" й таким робом міру народних промахів-блудів на всіх ділянках нашого життя старaймося зменшати.

А коли до такої привикнемо „фільософії", то скоро й певно дочекаємося тільки самих успіхів а наше народне гармонійне життє буде „зразкове" та стане приміром для народів, колись від нас культурніших.

Радуюся, бачучи, як наш нарід цікавиться ріжними прерізними справами поступу у царстві духа і тіла та хотяй це робить дуже несміло, пиняво (опираючись відай на принціпі, що перші кроки-початки у всім є вельми трудні) все таки будуючим є це, що наш нарід зачав вже іти вперед а надія, що „помалійше ідучи — дальше заідемо" (як каже московська пословиця) — хай нас відмолоджує й кріпить.

От хотяй би й послідні два концерти (а головно цей у Філадельфії 31. мая, ц. р. уряджений заходом Орхестри Тов. Укр. Амер. Горожан з Філадельфії й Честер, Па., під проводом нашого звісного скрипака п. Павла Келичави) у яких я брав участь, — вельми милим полишуться для мене спогадом. Стратившы надію на це, щоб хтось інший з моїх Родимців про ці концерти згадав, хотяй би для доброго приміру, для загального підйому, от так, щоб добрій справі „слушне слово" не пропало — я постановив поділитися з українською громадою хотяй кількома моїми спостереженнями та заслуги нашого загалу й його лучших одиниць які відзначилися у згаданих моментах (концертах) піднести.

Головно тому, що концерт (у Філадельфії) був підготований Орхестрою якою управляв не в славу професор Келичава (котрий окремо ще старався щоб всі точки програми були як найцікавійші й під кождим оглядом цінні) успіх цего музичного вечера був цілковитий.

Пан Келичава як учитель музики заслужив собі вповні на горяче й щире признання за його совісну й тяжку працю. Це відчула й зрозуміла присутна на галі наша місцева й доокольна публика й кождий виступ Орхестри нагороджувала щирими оплесками. Це загальне признання батьків наших й матерій відносилося, річ ясна, у першій мірі до п. Келичави, котрий як учитель (Орхестра числить понад сотку членів та зложена виключно з учеників п. Келичави) на таке признанне справедливо собі заслужив. Навчанне других й розбиванне у них любови до всего, що красне, гармонійне, правдиве й добре це належить безперечно до найблагороднійших завдань, заводів чоловіка. Пан Келичава хотяй ще молодий та вже у досвід богатий а великий його талант який проявляється не тільки у його грі на скрипці але й в інтелігентнім (розумнім) навчанню повірених йому наших молоденьких й старших адептів музики, дає повну запоруку, що його праця буде все тільки вельми корисна, цінна й конче нашому народові потрібна (а з окрема нашому загалові тут в Америці) й так довго, як довго будемо вірити, що тільки певне образование (знанне) й цілковите використанне — розвиток так духових як й тілесних прикмет нашого, головно молодого покоління, дасть нам певне право назватись дійсно культурним і просвіченим народом.

Наука (а передовсім музика) покличе до життя дрімаючу в нашім народі могутню силу (в першім случаю карність) яка й поможе вибороти нам свободу й сотворити щастя.

Щоб ми цего ще у цім життю дочекались не богато треба зусиль, треба лише придержуватися у нашім життю гуманних й практичних принціпів а одним з таких є клич „свій до свого". Що він означає це вже хай собі мої дорогі Родимці витолкують.

Українська консерваторія (школа музики) при 823 N. Franklin St, Philadelphia, Pa., про яку п. Келичава вже мріє, повинна виповнитися нашими діточками-учениками по березі життя, щоб ці мрії загально-корисні здійснилися та щоб життє наших менших братів у будуччині не було, таке мрачно-темне, без путтія, ідеї і навпаки, щоб було повне енергії, інтелігентної ревалізації та для всіх пожиточне. Зрозуміймо вже раз, що музика (спів тощо) це одна з найприродніших й найкращих підйом у вихованню молодого покоління — та що зависть, заздрість, самолюбство, скупарство (прошу цего не мішати з благородною ощадністю) які найкраще розвиваються у серцях-душах ворожих музиці, є найбільшими колодами-перепонами чоловіка до його успіху, щастя.

• • •

Згадуючи тут про школу (музичну), й науку, випадає ще запримітити, що українська філадельфійська громада є щасливійша від других наших громад не тільки цим, що її народні (парохіяльні) школи переповнені нашою дітворою, жаждучою знання а й цим, що вона богата у талановиті учительські сили, які з щирою любовю й великою посвятою виповняють свої обовязки у відношенню до нашої молодежи якій для цеї причини не позволяють марно для нашого народу пропасти у світовому вирі а оказують в життю правдивий шлях до людського ідеалу-щастя.

Одною з таких ярказ, може найкращих і найталановитших сил які коли небудь у наших школах на чужині лучаються пані Юлія Зволинська, учителька українських шкіл в Саут й Норт Філадельфії.

Хотяй п. Зволинська виступала у згаданім концерті 31 мая ц. р. (співаючи зі мною) тільки у двох й то маленьких дуетах все таки й тут зуміла виказати справдішний драматично-сценічний талант та сміло можна сказати, що коли́б її доля була усміхнулася ранним ранком то український нарід міг би був певно повеличатися нею як драматичною артисткою й співачкою небуденної міри.

Крім мене (котрий щиро старався щоб у загальній гармонії не бути „дісонансом") виступала ще панна Марія Гела, драматичне ліричний сопран, донька п. Андрія Гели, загально відомого й заслуженого учителя та управителя українського хору в Джерзи Сіти.

Панна Гела є властителькою гарного й сильного голосу, яким орудує вже з великою певністю й свободою. Її голос з кождим роком набирає більше красок й темпа та вже нині можна сказати, що при дальшій безупинній й витревалій праці у недалекій будуччині дочекається панна Гела своїх золотих мрій здобуваючи справдішну славу й повне признанне не тільки серед своїх але й серед чужих.

Що мої слова не переборщені хай засвідчить вельми горячий привіт якого дізнала панна Гела від приєтної на галі публики, котра була захоплена кождою піснею нашої молоденької співачки та нагороджувала її дійсно артистичні зусилля обильними й грімкими бравами.

Треба надіятися, що ці перші здобутки й успіхи заохотять лише пану Гелу до дальших трудів яких вислід буде ще більша слава й лаври.

До загального успіху, яким тішився знаний з висше наведеного концерт, причинилася немало й панна Катруся Росолович, молоденька, однак многообіцюча наша піяністка та учителька у музичній школі проф. Келичави.

Її ніжний, інтелігентний й значним темпераментом націхований акомпаніамент був прегарною стяжкою яка звязувала й єднала всі цвітки концертової програми в одну китицю звуків вельми милих для уха, серця й душі. Хотяй панна Росолович наприкуд молоденька однак замітна вже у неї значна практика, орієнтаційна здібність а передовсім талант, котрий позволить її при дальших щирих трудах й попертю-заохоті нашої громади розвинутися та й засяти на нашім музичнім небозводі ясною зіркою.

Ці з дорогих Родимців (з Філадельфії й подальших околиць) котрі своєю присутністю звеличали цей духовий пир заначили ярко свій патріотичний такт та виказали повне зрозуміннє цілі концерту.

Наша публика не зражена дуже непевною погодою (яка звичайно для байдужих є найкращою перешкодою до сповнення громадянського обовязку) виповнила по береги Українську Концертову Галю (при 849 Н. Френклин ул.) у цім зрозумінню, що тільки її благороднє поперте у всіх народних справах може витворити всіми бажане добро, що тільки її щире співділанне у наших життєвих змаганнях позволить нам здобути нашу народну ціль.

Підчас цілого концерту панувала на гали атмосфера щирости, тихої сердечности та повного вдоволення присутних. Після концерту зачалася товариська забава яка тільки збільшила загальний настрій, а протягаючися до пізної ночи дала всім спромогу забавитися доволі та забути на хвилю про злидні життя.

• • •

Не меншим успіхом тішився мій дохід (13. червня, в Нюарку) українським хором тов. „Боян" заохоченим щирим поперттєм Впр. от. сов. Чаплинського, відомого нашому загалові великого любителя української музи, як також щирою заохотою диригента п. Теодозія Каськова, котрий в дуже короткім часі (тиждень) зумів приготовити хор так, що своїм виступом був справдішною прикрасою цілого концерту. Виключно солістка хору „Боян" панна Коца (котра орудує милим ліричним сопрановим голосом) своєю сольовою піснею „Як-би мені мамо намисто", Лисенка, викликала у присутних вельми миле враження й грімкі довго триваючі оплески признання. Це певно не тільки заохотить її до дальшої науки над своїм ніжним і повним теплої краски голосочком а й утривалить заразом добру славу хору „Бояна" а з окрема його диригента й вельми талановитого учителя п. Каськова.

Головним однак жерелом великого душевного вдоволення для нашої публики у цім концерті була справді точка пані Емілії Корнат (сопран з Ню Йорку), котрої кожда пісня виконана бездоганно з щирим чуттєм й розумною інтерпретацією на довго полишиться у серцях присутних милим споминком.

Такою атракцією були також й соля скрипкові панни Люби Каськів, котра будучи щойно в половині своїх студій вже нині своєю грою повною невинно-милої інтерпетації викликує справдішне захопленне у слухачів та будить великі надії на красну артистичну будуччину. Повну радість й загальний ентузіязм викликували також й соля на піяні, які виконала панна Марія Савіцька. У її грі перебивався справдішний талант й природний темперамент який вповні зажевить від її волі (контролі) а вельми інтелігентне толкованне такої класичної композиції й доволі трудної як „Камінний Остров" Рубінштайна вказує на її щирі, артистичні зусилля й на її правдиву любов до музики яку вона делиє у своїм серденьку.

І цілий акомпаніамент (який також виконувала панна Маруся Савіцька майже до кождої точки програми) випав вельми успішно вказуючи на це, що панна Савіцька й над цею штукою дуже поважно призадумується та присвячує її богато пильної й щирої праці.

Тут як слід заввазити ще треба про ці імпонуючі пожертви наших родичів, котрі раз зрозумівши добро й ідейність образования у музиці своїх діточок не здержуються перед жадними перешкодами, трудноощами, відмовляючи собі не раз деяких конечних приємностий й життєвих вигод щоб тільки довершити зачате діло „творення" для своїх діточок-нащадків будучого щастя — долі. І звичайно їх витривалість приносить вкінци золоті овочі.

Тільки таке розумне поступованне наших родичів, тільки таке зрозумінне людського життя дає повну запоруку кращої будуччини українського народу.

Згадуючи про ці мої враження (котрі все будуть викликувати у душі милі думки) хай мені буде вільно на прикінці зложити всім моїм Дорогим Родимцям, які були присутні на цих концертах мою найсердечнійшу подяку за це, що були причиною такого благородного мого настрою та що своєю доброю волею охотою, талантами та щирою пожертвою дали мені можність продовжати мое життє, мою співацьку долю.

Михайло Зазуляк.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

— Чому ти так розкричався?! А будеш ти мені спати!

— Тату, мама казала, що як все кричатиму, то прийде товстий щур із великими зеленими очима й сяде на моє ліжко. Тепер я вже так дово кричу, але щур не приходить.

—o—

Один добродій при сніданку прочитав у часописі свою власну посмертну оповістку. Сквильований телефонує до приятеля: [redacted]

— Чи ти бачив у часописі мою посмертну згадку?

— Так, — відповідає спокійно приятель — а відкіля ти говориш?

—o—

В. Будзиновський.

ЯК ПАН РАДНИК ОЖЕНИВСЯ.

ОПОВІДАННЕ.

(29)

— Як би так,— Климецький тягнув далі — як би так ти... Я хотів би лишитися при родині. Я взявби сестру моеї небіжки жінки, як би вона не дулася... Не жінка небіжка, тільки її сестра.

Муркова нахилилася до Климецького, і обіймила його за шию:

— Климе! — промовила солодко. — Що тобі стрілило до голови? Та такий старий і таку стару?

— Ти, будь що будь, молодша від небіжки жінки. Бодай о два роки.

— Та я тебе люблю. Тільки я не хотіла виявляти сего. Соромилася.

Тепер і Климецький обняв її і поцілував. Вона троха не позогризала його уст, так вицілувала. І не було би кінця тому, як би не те, що з під него вивохзлося крісло і він впав на землю, вона на него.

— Сідай, побалакаємо на розум, — сказав підводячися і постогнуючи. — Як що мае бути, нехай буде зараз. Вінчанне завтра!

— Та нехай буде завтра.

— Не знаю, чи буде, бо є одна велика перешкода. Я хочу дома мати супокій. Дітий дома на очи не хочу бачити. Ні малих, ні великих. Поки Віра дома, я не оженюся!

— То нехай собі йде! Я її не держу силоміць.

— На улицю не викинемо її. Жениха нема. Бог знає, коли який звиться.

— Як то нема! А ось, що лиш вийшов. Дуріє за нею.

— То відкликуєш заборону? Позволяєш?

— Баба з воза, коням лекше. Збудуся клопоту.

— Отже буде так. Завтра насамперед вінчанне Віри з радником. Зараз потому наше.

— Нехай і так. Хоч ми старші, ми повинні бути перші.

— Ні, буде так, як я кажу! Так, не инакше. Як нема їх вінчання, то нема й нашого.

— Добре, добре! Коби скорше.

В тій хвили увійшла Анна з листом в руці. Поклала його на столі, кажучи:

— Приніс наймит з готелю Мошка.

Климецький розпечатав листа і став читати голосно.

„Дорогенькі Мамо! Коли нам не судилося на сім світі жити в купі, то будемо в купі бодай на тім світі. Ідемо на кручу, з неї у воду. Простіть і не згадуйте нас лихим словом. **Віра. Роман**".

Лист виховзся з руки Климецького і впав на землю. Муркова вхопила голову в руки і крикнула:

— Сусе Христе! Вона не висповідалася. Піде на той світ з гріхами. І з нею не зійдуся там, бо вона піде до пекла!

— Біжу на кручу, — Климецький крикнув схопившися. — Вони заки скочать у воду, безпечно будуть ще яку годину цілуватися. Заверну їх, щоби вона насамперед висповідалася. А то геца!

Так як стояв, без капелюха, Климецький вискочив з хати і побіг зрубом на кручу. Вгадав. Вони стояли на скалі, обіймалися і цілувалися. І не бачили, що Климецький прискочив до них. Вхопив радника за полу, Віру за руку і відтягнув від краю пропасти.

— Ти, раднику, маєш боговільне щастє, — сказав — бо я надбіг в саму пору.

— Ви називаєте це щастєм? — радник відповів, скривившися. — Відступіться і позвольте нам вмерти.

— Позволю, але аж по вашім вінчанню і по найдовшім житю. Я від мами виторгував дозвіл. Завтра ваше вінчанне.

Тепер вони обоє кинулися Климецькому на шию і всі троє вернули до Муркової. Приходство було зараз за садом. Пішли до парохіяльного уряду, де вимова Климецького і його долярові аргументи зробили, що на другий день смерком обі пари стануть в церкві, щоби перед Богом і людьми звязатися на ціле життя.

• • •

Радникови забаглося станути до шлюбу у фраку. Вже було запізно писати, а хочби телеграфувати по його власний гардероб. Отже радник вислав до свого приятеля, судії Постольницького гінця з запросинами на вінчанне і з просьбою, щоби для него визичив від когось, хоч би від якого жида фраковий одяг, білі рукавички і кляк. На другий день в полудне приїхав Постольницький і привіз радникови фраковий гарнітур, позичений від старого учителя. З тим гарнітуром радник мав богато роботи, бо витріпавши основно, скроплював і прасував залізком позиченим від Мошкової. Богато плям треба було замастити атраментом. До штанів треба було пришити майже всі гузики. Вже смеркало, а радник ще не скінчив тої роботи.

В хаті Муркової вже була зібрана вся весільна дружина, з винятком одного радника. Вже й паламар приходив сказати, що священик в церкві, а радника, як нема, так нема. Найбільше нетерпеливилася Муркова. Віра також, але силкувалася не показувати сего. Муркова не видержала і вибухла.

— Що той Роман собі думає?! Він повинен бути тут перший, а ми вже пів години ждемо на него... Хиба спить!

— Може він ще голиться? — замітила Віра.

— Він вже перед полуднем був оголений, — сказав Клим.— Може фрак зле лежить, бо позичив від кощавого учителя. Забаглося йому фрака! Чи не лише, так як я? Шлюб може буде неважний без фрака? Всьо повинно робитися практично, як я.

Тепер вже Віра зачала показувати неспокій. Заглянула у вікно, чи не йде.

— Не видко, — каже. — Може йому що сталося? Може занедужав? Боже мій!

— А може розгадався і втік? — Муркова замітила до Клима на ухо.

— Як втік, то і з нашого шлюбу нічо не буде, — Климецький відповів тихо, але рішучо.

— Климе! — Муркова сказала тоном картаючим. — Ти посадив би мене на публику?

— Такий наш контракт і я від него не відступаю ні на волос. Насамперед шлюб Віри, потому наш.

Віра, що весь час стояла при вікні, приступила до Климецького.

— Все ще не видко, — промовила. — Може би ви, вуйку, скочили до готелю подивитися, що з ним таке? Може справді спить?

— Таки піду, — Клим відповів.

Муркова, почувши се, вхопила Климецького за рукав і заявила, що не пустить його.

— Тільки подивлюся, що з ним, — Климецький сказав. — Може йому потрібна яка поміч? А може його годинник зле ходить і він не знає, що вже так пізно, що священик в церкві жде?

— Не пущу! — Муркова повторила. — Не пущу, бо як він втік, то й ти не вернеш. Втечеш.

— Втечу, чи не втечу, то як він втік, тобі з мене не буде ніяка користь. Я твердо стою при нашім контракті. Насамперед Віра.

Анна, котра від вікна не відступала, крикнула:

— Хтось іде! На коні. Але гонить-гонить! Мабуть молодий.

(Дальше буде).

Антін Чехов.

ЧИТАННЯ.

(Гумореска).

Раз в офісі нашого начальника Івана Петровича Семипалатова сидів директор театру, Галамідів. Розмовляли з ним про гру і вроду акторок.

— Не згоджуюся з вами, — говорив начальник підписуючи асигнату. — Софія Юріївна то великий, оригінальний талант! Приємна, дуже граціозна... чаруюча.

Начальник хотів дальше хвалити, але зі захвату не міг вимовити ні слова. Усміхнувся лише широко й так солодкаво, що директор, як глядів на нього, почув в устах щось солодке.

— Подобається мені... е-е-е... филювання і дрижання молодої груди, як говорить монольоги... Так підмається і дрижить... Тоді, скажіть це їй, я готов на все!

— Ексцеленція зволять підписати відповідь на письмо херсонського поліційного уряду в справі...

Начальник підвів усміхнене лице й побачив перед собою урядника Мердяїва. Мердяїв стояв перед ним із вибалушеними очима й подавав йому папір до підпису. Начальник насупився: проза влізла між поезію в найцікавійшу хвилю.

— З тим можна би пізнійше — сказав. — Таж бачите, що розмовляю! Дуже зле виховані й грубі люде! Гляньте, пане Галамідів. Ви казали, що не маємо вже гоголівських типів... Ось прошу! Абож це не тип? Неохайний, лікті витерті... Ніколи не чешеться... А гляньте, я він пише. Чорт знає, що це таке! Повнісенько помилок, бездумно... наче швець! Гляньте!

— Ну — так... — пробурмотів Галамідів і глянув на папір. Дійсно. Ви, пане Мердяїв, певно за мало читаєте.

— Так, ласкавий пане, годі! — говорив дальше начальник. — Я стидаюся за вас! Ви конче повинні би читати...

— Читання багато значить!— сказав Галамідів і зітхнув без причини. — Дуже багато! Прошу читати а відразу побачите, як основно зміниться ваш погляд на світ. Книжки дістанете всюди. Приміром від мене. Я дуже радо. Зараз завтра принесу, коли хочете.

— Подякуйте, пане, — сказав начальник.

Мердяїв уклонився незручно, поворушив губами та вийшов.

На другий день до офісу приїхав Галамідів і привіз клунок книжок. З тої хвилі зачинається ціла історія. Потомки ніколи не простять Семипалатову його легкодушного кроку. Можна би було, нарешті, простити молодцеві, але дійсному державному радникові — ніколи! Після приїзду директора, Мердяїва закликали до кабінету

— Ось прошу, читайте, любий пане! — сказав начальник і подав йому книжку. Читайте уважно.

Мердяїв узяв дріжучими руками книжку та вийшов із кабінету. Був блідий. Його зизоваті очи бігали неспокійно і, здавалося, шукали помочі у предметів, що його окружали. Ми взяли від нього книжку й стали обережно оглядати її. То був „Граф Монте Хрісто".

—Не можна противитися його волі — сказав зітхаючи старий бухгальтер Будилга. Старайся якось, напружи сили... Читай помаленьки, а може, дасть Біг, він забуде й тоді можна буде перестати. Не бійся... А передусім — не думай... Читай і не вглублюйся в ті мудрощі.

Мердяїв загорнув книжку в папір і засів до писання. Але якось не йшло йому цим разом. Руки дріжали, очи бігали на всі боки: одно в стелю, друге в чорнильницю.

На другий день прийшов до праці заплаканий.

— Я вже чотири рази зачинав — сказав — але нiщо не розумію... Якісь там чужинці...

Пять днів пізніще начальник переходив через кімнату, задержався коло Мердяїва та спитав:

— Ну щож? Читали ви книжку?

— Читав, ваша ексцеленціє!

— Щож ви там читали, ласкавий пане? Прошу, прошу, розповіджте!

Мердяїв підвів голову й поворушив губами.

— Я забув, ексцеленціє! — сказав по хвилі.

— То значить, що ви не читали або... е-е-е... неуважно читали. Автоматично! Так не вільно! Ви щераз перечитаєте! Взагалі, панове, поручаю! Будьте ласкаві читати. Всі читайте. Беріть від мене з вікна книжки та читайте. Парамонов, підійть і візьміть собі книжку! Підохотців, ідіть і ви, мій любий! Смирнів, ви також! Всі панове! Прошу!

Всі пішли і кождий взяв собі книжку. Один лише Будилга відважився запротестувати. Розложив руки, повертів головою і сказав:

— Даруєте, ексцеленціє!... Я волю вже димісію... Знаю я вже, що діється від тих критик і поезій. Мій старший внук, завдяки їм, рідну маму в очи називає дурною а цілий піст жеє мясо. Даруєте!

— Ви не розумієтеся на цьому — сказав начальник, що звичайно не брав старцеві за зле його провин. Але начальник помилився: бухгальтер знався на всьому.

За тиждень можна було бачити овочі того читання. Підохоцців, що читав другий том „Вічного Жида", назвав Будилгу езуїтом; Смирнів приходив до офісу пяний. Але на нікого не подiлало так читання, як на Мердяїва. Той висох, похилився і став запиватися.

— Пане бухгальтер!— благав Будилгу. — Ціле життя молитимуся за вас! Попросіть його, щоби подарував мені... Не можу читати... Я читав день і ніч, не сплю, не їм... Жінка замучилася, читаючи в голос, а я, скарай мене Боже, нічого не розумію! Зробіть мені цю прислугу!

Будилга кілька разів відважився зясувати справу начальникови, але той махнув лише рукою, походжував по офісі разом із директором і закидав усім неуцтво.

Минули два місяці й покінчилася вся та історія дуже страшно. Раз Мердяїв, як прийшов до офісу, замість сісти до праці, впав посеред кімнати на вколішки, плакав і кричав:

— Простіть мені, земляки, я фальшую гроші!

Потім влетів до кабінету, впав перед начальником на коліна і викликнув:

— Простіть, ексцеленціє! Вчера я невинну дитинку вкинув до керниці!

Бив головою в долівку і заводив.

— Що то значить? — здивувався начальник.

— То значить, ексцеленціє, — сказав Будилга зі сльозами в очах, виступаючи наперед— що він збожеволів! З виснаження, з науки. Ось що накоїв ваш Галамідів поезиями! Бог усе бачить, ваша ексцеленціє! А коли мої слова не подобаються вам, то прошу мені дати димісію! Краще з голоду вмерти, як глядіти на щось подібного на старість!

Начальник поблід і перейшовся по кімнаті.

— Не впускати Галамідова! — сказав придавленим голосом. — Успокійтеся, панове. Тепер бачу, що я помилявся. Дякую вам, дідусю.

З того часу настав знову у нас спокій. Мердяїв видужав, хоч не зовсім. До нині, як побачить книжку, дріжить і відвертається.

КОВБАСА З КАПУСТОЮ.

Колись давно, ще перед світовою війною своя собі бідний мазурище на вічу посла Стапінського, слухав, що пани говорять і мотав дещо на невеликий вус. Час до часу плескав у мозолисті долоні, наслідуючи инших, а міг плескати і в мозолисті плесні, бо був босий, як апостол. А коли вернув додому, жінка зачіпала дещо з політики.

— Віцек! А далі ці цо есьць?

— Хороби далі.

— А бело там цо?

— Цего не. Бела ці така кєлбаса з капустон, зе се цловек облізовал. Кей насего брата там не пусцон!...

— О, фармазони псьонкревске! — кляла жінка. — Насці, Віцек, картофелек в мундуже.

Колись таке воно було, але вже дуже — дуже давно...

Часи після цього змінялися безустанку. Купив собі Віцек чоботи, добрі, юхтові і на ринках. Справив капелюх з павами і спинку з люстерком до тонкої сорочки.

Як вийшов у неділеньку святу під костел на „суму", то нарід очі зривав.

Віцек угору ріс, бо й у тімя не був битий, а сам кулак мав здоровий і хлопський розум ненайгірший.

Коли вдруге приїхали пани на віче, то вже не було Віцка, а був пан Вінценти, війт і агітатор.

А після віча хвалився вже сам жінці без питання.

— І гозала бела, моцна псяюха, і келбаса тиз...

Події покотились, як дідова торба з горба.

Пан Вінценти набрав відваги і сам станув як кандидат перед виборцями. Знав, як до них промовити, чим їх розрухати, на кого повести.

— Куздий пон ма цо зрець, а ти, бедни хлопе, з глоду умерай, кей зидовскі пес! Одбеземи пониом то, цо бело насе, хлопске: насе угори і ляси всницке.

Став послом. Мав діети, почести і можність концесій.

Коли приїзджав на ферії до жінки, то вона аж руками розводила.

— Цо я ці, Віцек, тероз зготуе? Ти там в Відню певнікем саме марципани зайодал.

Пан Вінценти всміхався вдоволено:

— Марципани не марципани, але омілети, бібстикі і інсе вифрикаси том йодл.

Злоті Вінцентова:

— Насці, Віцек, келбасі з капустон...

— Кей мі се юз пшеєдла на сьмерць. Дай мі цось венцей політицнего...

Вінцентова смажила молодого когута на свіжім маслі і здоровля пана посла не підупадало.

А після когута на маслі прийшов розвал Австрії. Пан Вінценти ліз по драбині все вище та вище.

Став премієром міністрів, ходив на банкети і сам їх видавав. Правда, сам їх не влаштовував, але нащо була в нього служба! А страви там такі подавали, що він ніколи перший не зачинав. Але в мороженім розсмакувався не на жарт і розказував тоді своїй жінці:

— То се цловік тего на таліз навалі, і а і, а півем фурт попія.

Раділа Вінцентова, що чоловік паном став. Бо то не тільки мороженє, але й тартак власний і село і зятеві бровар в Америці за 35 тисяч долярів, а братові Енджейові хутір під Бродами.

Хтось там часом бовкнув, що це все нечисті інтереси, але... Бог з ними, з тими людьми язикатими.

Та прийшла „креска на матиска".

Пілсудський грянув на Варшаву і пан Вінценти сховався на той час у Бельведері. А що Бельведер був з усіх сторін замкнений, то й їжа ставала з дня на день скромніша.

Останньої днини, як подає звідомлення, запанував у Бельведері страшенний голод. Перед своєю втечею до Вилянова їли зібрані там достойники тільки ковбасу з капустою.

Не штука було тамтим панам, бо вони не знали иншої страви, але бідний Вінценти!... Тільки страх і голод могли його змусити до цього.

Втік пан Вінценти колись від рідної ковбаси, а вона таки вернула до нього в трагічнім моменті і хто зна, чи не стане йому кісткою в горлі.

Галактіон Чіпка.

— Подумайте собі, мому синові подарували вони часть кари, за те, що взірцево поводився у вязниці.

— А я все говорила, що ваш син принесе ще вам честь.

Микола Чернявський.

ГОРЕ ПОБІДЖЕНИМ.

(Оповідання). (3)

(Продовження)

II.

В кімнаті зостались о. Сергій і Помпей.

Здивовані, вони першу хвилину мовчки дивились один на одного: так несподівано покинув їх третій бесідник. І хоч вони знали характер о. Аркадія, але все-таки не сподівались такого вчинку. На дворі ніч, дощ; всі виходи з монастиря позапирано і без дозволу ігумена нікого не випустять. До города, де живе архирей, добрих девять або й десять верстов; дорога — то лісом, то болотом, а потім по кучугурах піску до річки, а там залізничий міст, через його теж у ночі можуть не пустити... Все се знали і о. Сергій і Помпей і їм не вірилось, що о. Аркадій справді здійснить свій замір, що прийшов йому в голову так несподівано, під чаркою.

І вони ждали, що о. Аркадій скоро вернеться знов у келію, але він не вернувся.

— Оце так!... Надумав і зразу з хати. Тільки навряд, щоб владика Мемнон пустив його...

А може й пустить.

— Навряд. Не такий він.

О. Помпей потягся і позіхнув. Він уже був не геть від того, щоб роздягатись і лягати спать, але о. Сергій, здавалось, і не думав кидати його теплої кімнати. Тепер він встав з свого місця й ходив по хаті слідом о. Аркадія й про щось думав.

— Знаєте, про що я думаю, — сказав він перегодя до Помпея, — я завидую о. Аркадію. Все таки у його єсть сімя, єсть місце, де він потрібен людям, єсть у його характер, — бачите який він! А головне — єсть талант. Колиб ви знали, який він музикант!.. Мені довелось раз його чути, як я ще був семинаристом, а він уже був у рясі, і я сидів і плакав, слухаючи, як плаче скрипка в його руках, і уявляючи собі його долю, як вона його скрутила...

— Що-ж, кожному своя доля призначена від Бога. А у вас хіба немає сімї?

— І у мене єсть, але річ не в тім; нащо одному дається сила, здоровлє, щастє, а другому нічого не дається? Нащо, коли людина почне ліпити своє щастє, як ластівка гніздо, хтось візьме, зірве те гніздо й шпурне його геть? Кому потрібні муки міліонів зовсім, здається, ні в чім неповинних людей? Візьмемо мене. Ви-ж мене знаєте...

Помпей хитнув головою, підтверджуючи його слова.

—Був я звичайним хлопцем, добре вчився в бурсі й семинарії... Ніяких провин за мною не було. Кінчив семинарію, думав: піду служити народові, темним людям... зроблю хоч малу користь їм. Відкрию в парафії школу, буду казати що неділі проповіди...

О. Сергій засміявся й разом закашлявся, і неможна було розібрати, чи він властиво сміється, чи кашляє.

— Ще бувши в семинарії, цілу сотню понавирізував я з усяких збірок тих проповідий, та позаводив у палітурки — говорив він гірко, трохи оправившись від кашлю. — Златоустом думав бути... безсребреником! Хотів нічого не брати з мужиків за треби. А ось тепер що таке я?... Сами бачите.

— Що-ж, о. Сергіє, кожному, кажу, своя доля. Одбудете епитимию,[13] поїдете в свою Воропанівку, там одпочинете, поправите здоровлє і будете жити, Бога хвалити!

Помпей говорив се, аби утішити о. Сергія, але й він сам не вірив ні крихти в те, що говорив. І він добре бачив, що сей молодий батюшка зовсім зломана ростина, що в грудях у його гніздяться сухоти, а в серці якесь важке, не переможне горе. Що саме завдає йому суму, він не знав і ніяково було зачіпати й розятрувати чужу пекучу рану, але чулось, що горе велике й що не даром ся людина так жадливо пє горілку, хоч та горілка зовсім не до смаку їй.

— Ні, не буде того, що ви кажете — сказав о. Сергій, підходячи до столу й наливаючи в чарку останню горілку. — Ніколи не буде! Ви прочитайте тільки оцього листа, й самі побачите, що то марні слова, що то полова... дмухнув вітер і розніс її!...

— Ну, навіщо я буду читати чужі листи, — одмовлявся Помпей, хоч в душі йому хотілось знати, що там у тому листу написано. — Лучче так скажіть, коли вже на те пішло.

— Ні, ви прочитайте, ви прочитайте, тоді не будете сміятись з мене!

І голос Сергія затремтів.

— Боже мене спаси!... Хіба я думав сміятись з вас?... Голубчику, ви простіть мене, коли я необережно сказав зайве слово.

І Помпей досить проворно схопився з стільця, не вважаючи на те, що був чоловік досить огрядний, і взяв о. Сергія за руку.

— Бог з вами, що се ви вигадали?... У мене й на думці ніколи того не було!

— Ну, от прочитайте, тоді й знати-мете... все знати-мете!...

Він сунув в руку Помпея листа, той поклав його на стіл, взяв з вікна окуляри й присів до столу, щоб читати листа.

О. Сергій став проти його, спершись боком об стіл, засунув руки у кармани підрясника[14] й мов завмер; тільки очима моргав проти світла.

Помпей читав не скоро, мов обмірковував кожне слово.

— У, мерзота!... пробурчав він у однім місці.

Перевернув листа на другий бік, дочитав до краю, звернув його, як він був, положив на стіл, накрив рукою і, дивлячись через окуляри на о. Сергія, промовив:

— Так он воно як!...

— Як бачите.

— І се правда?...

— Правда.

Помпей дивився на Сергія широко розкритими очима, мов бачив його вперше.

— Що-ж тепер робить, — питався він, — як же тепер бути?

— А нічого не робити, — ждати смерти й умірати.

— Ні, так не може бути, се неправда, ви помиляєтесь!

— Правда, гірка, гола правда!... Ви не вірите, то я вам все роскажу. Усе оте настояща правда, що пише писар. Я знаю, що то писар пише, хоч він і руку одмінив. Уже, може, десятий лист він мені такий пише.

— Та невже матушка... того... з отим учителем?

— Правда.

Помпей журливо покрутив головою.

— І ви зрозумійте, що так мене мучать уже три роки. Я вам усе роскажу. Ще я не скінчив семинарії, як уже мене засватали. Не я сватався, а мене сватали! Бачите, мої батько й мати люде бідні, темні... дяк та дячиха, покладали на мене всі свої надії, хотіли вивести в люде. Вони спали й увісні бачили мене попом, бо їм здається, що кращого й вищого над попівство нічого немає. Ну, не встиг я ото скінчити курсу, як саме під час екзаменів умірає в нашому селі, Веселих Тернах, піп, о. Петро. Нашим зараз і впади в голову думка: от гарно булоб, колиб наш Сергій заняв сю парафію! Але як її добути? З того то й вся біда счинилась. Після о. Петра зосталась жінка й три дочки. Дві ще невеликі, а одна, старша, саме кінчала вченнє в епархіяльному. Наші й надумали з удовою: поженимо дітей, ублагаємо архирея, щоб дав парафію Сергієві, то буде усім добре — і нашим честь та пошана, й удові з дітьми не треба вибіратись з церковної хати.

Помпей знов сидів й уважно слухав оповіданне о. Сергія, а той ходив по кімнаті, згорблений, немов увесь побитий, спиняючись часом, щоб відкашлятись. В лямпі чи догорав гас, чи нагорав фітіль,[15] і в кімнаті було темнувато, а з-на-двору часом доносився шум вітру й торохтіннє залізної покрівлі.

— Тільки я приїхав до-дому, як наші й почали мене умовляти: женитись та й женись з Оксаною! І нашу старість заспокоїш, і семї Дашевських добро зробиш, та й самому буде добре. Одним словом, накрили мокрим рядном, не дали й світу Божого побачити. З Оксаною ми були знайомі, але так, щоб почувати сімпатію одне до одного, того не помічалось. Чужі були зовсім. А тут почали нас що дня зводити: то у їх чай, то у нас, то у їх вечеря, то у нас. Сидимо звичайно у вечері в залі, коли, дивись, старі зморгнуться й одно по одному повиходять у другу кімнату, зоставлять нас на самотині.

(Дальше буде).

13) Відбувати епитимию — відбувати покуту.

14) Підрясник — нижна одежа священика, або монаха, яку носять під рясою.

15) Фітіль — ґніт у лямпі.

Микола Чернявський.

НА КРИЛАХ.

Мчать мене крила по рідній країні.
Гляну, погляну — де світ на Вкраїні?
Темно в палацах у панства старого,
Гуку не чути в палацах живого,
Плямами вікна холодні чорніють,
Сови по трубах і стогнуть і виють.
Музо, повідай, чом панство дрімає?
— Панство, мій друже, на вік засипає.
Скарби прожиті, огні догоріли...
Трупів холодних вони не зогріли...
Панство славутне по склепах дрімає,
Спадкиж їх слави онук проживає.
Мчать мене крила по рідній країні.
Гляну, погляну, — де світ на Вкраїні?
Темно у бідній мужичій хатині,
Тихо і глухо, немов в домовині.
Музо, повідай, чом темно так всюди?
— Світу не знали ніколи ці люди.
В панській неволі діди їх вмирали,
В злиднях, бідноті батьки виростали...
Важко їх дітям ті злидні збувати,
Пітьмуж одвічну ще важче прогнати...